

PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA
BATXILELRAT

LLT 1

Llatí

PROGRAMACIÓ D'AULA

Programació Didàctica

- Objectius
- Continguts
- Criteris d'Avaluació
- Competències Bàsiques

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Conèixer el concepte de *llengua indoeuropea* i el procés d'establiment d'aquesta llengua a Europa.
- Definir el lloc de la llengua llatina dins del grup de llengües indoeuropees.
- Conèixer les característiques del primitiu poble llatí, la seva procedència i situació geogràfica.
- Reflexionar sobre la diferent evolució seguida per la llengua llatina en les seves variants parlada i escrita.
- Establir les diferències entre les modalitats clàssica i vulgar de la llengua llatina.
- Comprovar l'ús del llatí en l'àmbit científic fins l'actualitat, així com en el diplomàtic fins a mitjan del segle XVII.
- Comparar el vocabulari de diferents llengües romàniques per reconèixer en elles el seu origen llatí comú.
- Establir el marc lingüístic romànic.
- Justificar l'existència de diverses llengües romàniques a la Península Ibèrica a partir del diferent grau de romanització i de l'evolució històrica de cadascun dels territoris peninsulars.
- Conèixer la importància de la comunicació escrita a Roma.
- Distingir entre els diferents sistemes d'escriptura existents i conèixer els que va fer servir el poble romà de forma preferent.
- Identificar els diferents suports d'escriptura, distingir-los dels sistemes d'escriptura i conèixer els que es van emprar en l'època romana.

CONTINGUTS

- Identificació de les llengües indoeuropees i la seva relació amb el llatí.
- Consulta de textos científics sobre l'origen de la llengua indoeuropea.
- Classificació dels dos registres del llatí, prestant atenció a les característiques d'ús de cadascuna d'elles.
- Comparació de diferents registres del català amb els seus equivalents llatins per comprendre l'existència i usos d'aquests últims.
- Origen i característiques del primitiu poble llatí.
- Establiment del marc lingüístic romànic i la seva relació amb el llatí.
- Classificació de les diferents llengües romàniques europees i observació de la diferent evolució que ha experimentat el llatí a cadascun dels territoris per raons històriques, socials, etc.
- Reconeixement de la importància del llatí al llarg de la història fins ben entrat el segle XVIII.
- Reconeixement, mitjançant l'anàlisi de textos apropiats, del llatí com a llengua de ciència i font de neologismes.
- Identificació dels diferents sistemes i suports d'escriptura existents i coneixement dels que es van emprar a Roma.
- Comentari del valor de la reconstrucció de la llengua originària indoeuropea per deduir el parentesc de les llengües indoeuropees.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Verificar que els alumnes saben ubicar la llengua llatina en el marc de les llengües indoeuropees.
- Comprovar que saben situar en un mapa les llengües romàniques i que entenen la dependència d'aquestes respecte el llatí.
- Assegurar-se que coneixen la procedència i els trets culturals del poble llatí.
- Comprovar que saben distingir les varietats clàssica i vulgar del llatí.
- Prendre consciència de l'ús del llatí fins ben entrat el segle XVIII en els àmbits de la filosofia, la ciència, etc.
- Comprovar que coneixen les raons que justifiquen l'actual configuració del mapa lingüístic de la Península Ibèrica.
- Suggestir la recerca de paraules del món de la ciència, la tecnologia o d'altres àmbits provinents directament del llatí.
- Valorar la capacitat per reconèixer la relativitat dels sistemes d'escriptura i les múltiples possibilitats de reflectir per escrit el pensament.
- Valorar que entenen la importància de l'estudi de la llengua i cultura llatines per a la comprensió de fenòmens i situacions actuals.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- **Competència comunicativa.** Es practica veure l'evolució a què està sotmesa tota llengua. En aquest cas, es pot comprovar a partir de la història del llatí fins a l'actualitat.
- **Competència estètica i literària.** Es recull descobrir els diferents suports sobre els quals es pot escriure literatura, la funcionalitat de cadascun d'ells i la forma que tenen de condicionar els continguts.
- **Competència plurilingüe i cultural.** Es treballa veure el parentesc que tenen entre si les llengües romàniques, procedents totes elles del llatí.
- **Competència en la recerca i el tractament de la informació.** Es preveu demanar que es busqui informació sobre l'indoeuropeu i les llengües romàniques en l'actualitat.

**OBJECTIUS
DIDÀCTICS**

- Identificar els signes de l'alfabet llatí en comparació a l'alfabet català, així com explicar l'origen d'aquell.
- Conèixer les regles bàsiques de pronunciació de les lletres i d'accentuació de les paraules llatines.
- Reconèixer la quantitat de les síl·labes llatines a partir del coneixement de les regles bàsiques de prosòdia.
- Saber llegir correctament un text llatí atenent a les regles de prosòdia apreses en aquesta unitat.
- Distingir entre paraules invariables i variables.
- Conèixer les parts que componen les paraules variables.
- Memoritzar proverbis llatins i aplicar el seu ensenyament moral a situacions quotidianes.
- Reconèixer l'evolució històrica de la pronunciació del llatí sota la influència exercida per la convivència amb les diferents llengües vernacles.

CONTINGUTS

- Reconeixement de la identitat formal entre l'alfabet llatí i el català.
- Observació de les diferències de pronunciació entre les lletres llatines i les catalanes.
- Utilització de les lletres llatines majúscules per escriure paraules amb la finalitat d'apreciar les diferències de valor d'alguns signes en llatí i en català.
- Identificació, a partir del coneixement de les regles bàsiques de la prosòdia llatina, de les paraules llatines esdrúixoles, planes i agudes, comparant-les amb les paraules catalanes a les quals han donat lloc.
- Identificació de les diferents parts d'una paraula llatina per al reconeixement del caràcter flexiu del llatí en contraposició al català.
- Indicació dels elements de què solen compondre's les paraules llatines, indicant exemples de substantius i de verbs.
- Indicació de l'arrel, el tema i la desinència d'una sèrie de paraules que es presenten.
- Lectura d'un proverbí llatí, identificant el seu significat i les circumstàncies en què es pot utilitzar.
- Explicació per què són planes o esdrúixoles determinades paraules llatines que es presenten en una llista.
- Explicació del motiu pel qual són breus o llargues determinades vocals que es presenten acolorides en una sèrie de paraules.
- Observació d'algunes inscripcions llatines realitzades en pedra en les que s'empra la lletra capital.
- Explicació dels motius pels quals no tots els pobles pronuncien actualment el llatí de la mateixa forma.
- Lectura d'un text sobre els alfabetos no romànics.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Verificar que els alumnes saben descomposar una paraula amb els diferents elements que la formen (arrel, tema i desinença).
- Comprovar que saben pronunciar correctament un text en llatí, prestant especial atenció als signes alfabètics que varien la seva pronunciació en llatí respecte al català.
- Observar la capacitat dels alumnes per identificar la quantitat de síl·labes en paraules aïllades i per pronunciar aquestes paraules segons les lleis llatines d'accentuació.
- Valorar la capacitat dels alumnes per entendre, sense traduir-lo, un text breu en llatí a partir del coneixement previ d'allò que se'ls ha explicat i d'un vocabulari basat en paraules de significat fàcilment deduïble.
- Observar que reconeixen la influència de la llengua llatina sobre el lèxic que fem servir en l'actualitat els parlants de català.
- Valorar la seva capacitat per traslladar el proverbi llatí après a classe a situacions de la seva vida quotidiana.
- Comprovar la comprensió dels alumnes sobre el contingut d'un text dedicat als alfabetos no romànics i els reptes davant la nova societat de la informació.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- **Competència comunicativa.** Es treballa veure la importància de l'alfabet per deixar constància per escrit de qualsevol tipus de comunicació lingüística.
- **Competència estètica i literària.** Es vol descobrir els diferents tipus d'alfabet que s'han conegut al llarg de la història i la procedència llatina del nostre.
- **Competència plurilingüe i cultural.** S'estudia descobrir les cultures que van configurar l'alfabet llatí, i de quina forma es va anar formant fins a constituir el sistema que utilitzem.
- **Competència en la recerca i el tractament de la informació.** Es treballa explicar per què determinades paraules han de llegir-se de certa forma, aplicant les regles que s'han presentat.

**OBJECTIUS
DIDÀCTICS**

- Reconèixer la forma i funció gramatical dels casos en llatí.
- Reflexionar sobre els mecanismes morfosintàctics que existeixen en català per a suplir la funció dels casos llatins.
- Conèixer les formes de la primera declinació llatina i les seves característiques generals de gènere, nombre, etc.
- Establir el quadre general de les conjugacions en llatí i les desinències bàsiques de la veu activa.
- Traduir al català, amb ajuda del diccionari, frases simples formades amb substantius i verbs de la declinació i conjugacions estudiades en aquesta unitat.
- Reconvertir al llatí, amb ajuda del diccionari, frases simples formades amb substantius i verbs de la declinació i conjugacions estudiades en aquesta unitat.
- Introduir el cas adequat en una oració incompleta.
- Aprendre les tècniques de traducció bàsiques d'un text llatí a partir d'unes pautes.
- Reconèixer les lleis d'evolució del llatí al català que es presenten al comparar un ètim amb la seva forma catalana.
- Identificar l'ètim de procedència de diversos vocables catalans a partir del coneixement de les lleis d'evolució del llatí al català.
- Explicar el significat afí de diferents vocables catalans a partir del concepte de família de paraules i de la identificació de l'ètim llatí comú.
- Aprendre les tècniques de traducció bàsiques d'un text llatí a partir d'unes pautes.

CONTINGUTS

- Comprensió de les funcions sintàctiques dels diferents casos llatins i comparació amb els recursos necessaris en català per expressar les mateixes funcions.
- Identificació dels diferents casos i les seves funcions sintàctiques en noms llatins de la primera declinació i traducció al català d'aquests termes.
- Transformació morfosintàctica i traducció al català de diferents termes llatins.
- Identificació de les diverses conjugacions i de diferents persones del present d'indicatiu en formes verbals llatines conjugades, amb la seva traducció corresponent.
- Introducció dels complements que falten en oracions incompletes.
- Anàlisi morfosintàctic i traducció al català d'oracions llatines simples extretes de textos originals.
- Reversió al llatí d'oracions amb la pertinent transformació morfosintàctica de les paraules i ús del diccionari per comprovar la correcta equivalència català-llatí.
- Utilització de les regles d'evolució fonètica del llatí al català per conèixer les paraules catalanes a les quals han donat lloc diferents paraules llatines i comentari del canvi semàntic que han sofert.
- Identificació de l'ètim del que procedeixen una sèrie proposada de termes catalans pertanyents a diferents famílies de paraules.
- Lectura crítica i utilització de textos lingüístics sobre l'evolució del llatí al català per entendre la pervivència dels casos llatins en la llengua catalana fins l'actualitat.
- Aprenentatge i ús de les tècniques de traducció bàsiques de textos llatins seguint unes pautes.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Comprovar que els alumnes reconeixen les característiques específiques d'una llengua flexiva, proposant exercicis d'identificació de la funció dels casos en llatí.
- Constatar que saben declinar paraules i traduir-les segons la funció que els correspondria en una frase.
- Verificar que poden conjugar verbs de la primera o la segona conjugació en present d'indicatiu.
- Comprovar que saben traduir frases al català i reconvertir-les al llatí, incidint en la importància que una llengua flexiva té la terminació o desinència de la paraula per a la correcta comprensió de la frase.
- Verificar la capacitat per distingir els diferents elements que conformen una oració en diversos exemples, tant en llatí com en català.
- Assegurar-se que saben definir el concepte d'etimologia i que coneixen la seva finalitat.
- Comprovar, a través del reconeixement de les lleis fonètiques d'evolució de les paraules del llatí al català, que entenen la dependència de la llengua i cultura catalanes respecte les llatines.
- Valorar l'ampliació del vocabulari dels alumnes per mitjà de la constatació de l'existència en català de famílies de paraules amb un ètim llatí comú.
- Valorar la lectura d'estudis moderns per ampliar els coneixements sobre fenòmens presents en llengua llatina o que influeixen en la seva evolució cap al català.
- Constatar que els alumnes han entès i saben aplicar les pautes bàsiques de traducció de textos llatins.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- **Competència comunicativa.** Es practica veure la importància de la declinació en una llengua flexiva.
- **Competència estètica i literària.** Es contempla descobrir les formes de realitzar una traducció literària que respecti la bellesa de la llengua de destí.
- **Competència plurilingüe i cultural.** Es treballa veure de quina forma el llatí ha anat evolucionant cap a una llengua romànica.
- **Competència en la recerca i el tractament de la informació.** Està presentada en l'esquema que recull les tècniques de traducció i els passos que hem de seguir per realitzar-la amb èxit.

**OBJECTIUS
DIDÀCTICS**

- Identificar en paraules aïllades i en oracions formes declinades de la 2a declinació, de nominatiu en *-us*, *-er*, *-ir* i *-um*.
- Identificar en formes verbals conjugades les característiques de persona i nombre del present d'indicatiu de les conjugacions tercera, quarta i mixta.
- Traduir al català, amb ajuda del diccionari, frases simples formades amb substantius i verbs de les declinacions i conjugacions estudiades fins aquesta unitat.
- Reconvertir al llatí, amb ajuda del diccionari, frases simples formades amb substantius i verbs de les declinacions i conjugacions estudiades fins a aquesta unitat.
- Identificar en exemples l'ordre de les paraules en l'oració llatina.
- Reconèixer les lleis d'evolució del llatí al català que es presenten al comparar un ètim amb la seva forma catalana.
- Identificar l'ètim de procedència de diversos vocables catalans a partir del coneixement de les lleis d'evolució del llatí al català.
- Efectuar la lectura comprensiva de textos llatins originals sobre la guerra de Troia i analitzar les característiques d'un relat èpic.
- Conèixer l'existència dels grafitos de Pompeia i Herculà i realitzar un exercici de comparació amb els grafitos actuals.

CONTINGUTS

- Visualització d'imatges de grafitos conservats a Pompeia i Herculà i ús de fonts pel seu coneixement.
- Identificació dels diferents casos i les seves funcions sintàctiques en noms de la primera i la segona declinació en llatí i traducció al català d'aquests termes.
- Identificació de les diverses conjugacions i de diferents persones en formes verbals llatines de present d'indicatiu, amb la traducció corresponent d'aquestes.
- Declinació i conjugació, respectivament, de noms i verbs llatins, aïllats o en el context d'oracions.
- Introducció, quan correspongui, dels complements que falten en oracions incompletes.
- Identificació de la seva estructura, anàlisi morfosintàctic i traducció al català d'oracions llatines extretes de textos originals.
- Reconversió al llatí d'oracions amb la pertinent transformació morfosintàctica de les paraules i ús del diccionari per comprovar l'equivalència català-llatí i la declinació a què pertany la paraula llatina.
- Lectura de proverbis en llatí pel reconeixement de la cultura llatina com a font d'ensenyament moral.
- Utilització de les regles d'evolució fonètica del llatí al català per conèixer les paraules catalanes a les que han donat lloc diferents paraules llatines i comentari del canvi semàntic que han experimentat.
- Identificació de paraules llatines com a substrat de famílies de paraules catalanes.
- Lectura comprensiva i anàlisi crític de textos llatins sobre mitologia amb el suport de textos en català que exposin els mateixos fets.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Verificar que saben declinar paraules de la primera i la segona declinació i que les saben traduir segons la funció que els correspondria en una frase.
- Verificar la capacitat de conjugar verbs de les cinc conjugacions en present d' indicatiu i d'identificar persones verbals en formes aïllades.
- Assegurar-se que coneixen la importància literària de l'*Eneida*.
- Observar la superació de dificultats en la traducció de frases al català i de la reconversió al llatí, incidint en la importància que en una llengua flexiva té la terminació de la paraula per a la correcta comprensió de la frase.
- Observar la superació de la dificultat afegida que en la traducció d'una frase té la diferent ordenació de paraules que presenten el llatí i el català.
- Assegurar-se que saben introduir el cas adequat en oracions incompletes els complements llatins que falten.
- Comprovar, per mitjà del reconeixement de les lleis fonètiques de l'evolució de les paraules del llatí al català, que les alumnes entenen la dependència de la llengua i cultura catalanes respecte les llatines.
- Valorar l'ampliació del vocabulari a través de l'observació de l'existència en català de famílies de paraules amb un ètim llatí comú.
- Valorar la capacitat d'entendre i utilitzar en contextos adequats expressions llatines que perviuen en el català actual.
- Valorar la capacitat per traslladar el proverbi llatí après en la classe a situacions de la vida quotidiana.
- Assegurar-se de que saben comparar críticament un text poètic i un històric que tractin sobre la guerra de Troia.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- **Competència comunicativa.** S'estudia veure els diferents tipus de declinació i els models que segueix cadascun d'ells, verificant al seu torn les seves possibilitats comunicatives.
- **Competència estètica i literària.** Es preveu presentar un proverbi i comentar el missatge que transmet, fruit de la reflexió anònima d'un poble determinat.
- **Competència plurilingüe i cultural.** Es treballa comparar realitzacions llatines amb les seves corresponents catalanes, veient que deriven d'elles.
- **Competència en la recerca i el tractament de la informació.** Es preveu demanar a l'alumnat que busqui paraules llatines que pertanyin a una sèrie de famílies indicades.

**OBJECTIUS
DIDÀCTICS**

- Reconèixer les formes declinades dels adjectius de la primera classe i declinar grups nominals amb atenció a la concordança de noms i adjectius.
- Identificar en formes verbals conjugades les característiques de persona i nombre del pretèrit imperfecte d'indicatiu de totes les conjugacions i del verb *sum*.
- Traduir al català, amb ajuda del diccionari, frases simples formades amb substantius, adjectius i verbs de les declinacions i temps estudiats fins aquesta unitat.
- Memoritzar proverbis llatins i demostrar la seva pervivència aplicant els seus ensenyaments morals a situacions quotidianes.
- Utilitzar en les produccions en català expressions llatines adequades a un context determinat.
- Reconèixer les lleis d'evolució del llatí al català que es presenten al comparar un ètim amb la seva forma catalana.
- Identificar l'ètim de procedència de diversos vocables catalans a partir del coneixement de les lleis d'evolució del llatí al català.
- Conèixer les condicions dels esclaus a Roma a partir de la lectura comprensiva de textos llatins originals i traduïts.

CONTINGUTS

- Traducció al llatí, amb l'ajuda del diccionari, de diferents grups nominals en català segons la funció sintàctica de cada expressió.
- Identificació de la persona i nombre en diferents formes verbals llatines en present i pretèrit imperfecte d'indicatiu i traducció al català d'aquestes.
- Compleció de la paraula adequada en el cas (substantius i adjectius) o persona (verbs) necessaris segons el context i la correcta interpretació de la frase.
- Anàlisi morfosintàctic i traducció al català d'oracions simples llatines extretes de textos originals.
- Reversió al llatí d'oracions amb la pertinent transformació morfosintàctica de les paraules i ús del diccionari per comprovar l'equivalència català-llatí i la declinació a què pertany la paraula llatina.
- Lectura de proverbis en llatí pel coneixement de la cultura llatina com a font d'ensenyament moral.
- Memorització d'expressions llatines presents en el nivell estàndard del català.
- Utilització de les regles d'evolució fonètica del llatí al català per conèixer les paraules catalanes a les quals han donat lloc diferents paraules llatines i comentari del canvi semàntic que freqüentment han experimentat.
- Identificació de paraules llatines com a substrat de famílies de paraules catalanes.
- Lectura comprensiva i anàlisi crític de textos llatins sobre l'esclavitud en l'antiguitat, amb el suport d'altres textos literaris traduïts al català sobre el mateix tema.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Observar que els alumnes saben declinar i traduir al llatí grups nominals de la primera i la segona declinació i adjectius de la primera classe.
- Verificar la capacitat de conjugar el pretèrit imperfecte d'indicatiu dels verbs regulars i del verb *sum* i d'identificar aquest temps en formes conjugades llatines.
- Observar la superació de dificultats en la traducció de frases al català i en la reconversió al llatí.
- Assegurar-se que saben introduir els complements llatins que falten en oracions in-completes.
- Comprovar que saben explicar en què consisteix la concordança entre els diferents elements de l'oració llatina.
- Comprovar, a través del reconeixement de les lleis fonètiques d'evolució de les paraules del llatí al català, que entenen la dependència de la llengua i la cultura catalanes respecte les llatines.
- Valorar l'ampliació del vocabulari a través de l'observació de l'existència en català de famílies de paraules amb un ètim llatí comú.
- Valorar la capacitat d'entendre i utilitzar en contextos adequats expressions llatines que perviuen en el català actual.
- Comprovar que saben fer una lectura crítica de les notícies que sobre el sistema esclavista proporcionen les fonts literàries.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- **Competència comunicativa.** S'analitza descobrir el funcionament dels casos en una llengua flexiva com el llatí.
- **Competència estètica i literària.** Es preveu presentar textos de diferents autors que permeten realitzar una primera aproximació a la literatura llatina.
- **Competència plurilingüe i cultural.** S'estudia veure la condició dels esclaus en l'antiga Roma, comparant una estructura social antiga amb la moderna.
- **Competència en la recerca i el tractament de la informació.** Es pot treballar descobrint els mecanismes que permeten portar a terme la concordança en llatí, relacionant d'aquesta forma les paraules entre si.

**OBJECTIUS
DIDÀCTICS**

- Identificar en paraules aïllades i en oracions formes declinades de les declinacions quarta i cinquena.
- Identificar en formes verbals conjugades les característiques de persona i nombre del futur imperfecte de totes les conjugacions i del verb *sum*.
- Conèixer l'estructura sintàctica dels complements circumstancials de lloc “cap on” i “d'on” i distingir-los en oracions.
- Traduir al català, amb ajuda del diccionari, frases simples formades amb substantius, adjectius i verbs de les declinacions i conjugacions estudiades fins aquesta unitat.
- Memoritzar expressions llatines per poder utilitzar-les en català adequant-les a un context determinat.
- Aprendre els diferents usos de les preposicions.
- Reconèixer les lleis fonètiques que s'abstreu de l'evolució del llatí al català i que es presenten quan hem d'obtenir una paraula catalana a partir d'un ètim llatí proposat.
- Identificar l'ètim de procedència de diversos vocables catalans a partir del coneixement de les lleis d'evolució del llatí al català.
- Explicar el significat afí de diferents vocables catalans a partir del concepte de família de paraules i de la identificació de l'ètim llatí comú.

CONTINGUTS

- Declinació de diversos grups nominals de la primera, segona, quarta i cinquena declinacions.
- Reconeixement de diverses formes verbals llatines i traducció al català i reconversió al llatí de formes verbals catalanes atenent a l'evolució de les formes del llatí al català.
- Identificació i reconversió dels usos morfosintàctics de les preposicions en el context de sintagmes, atenent al cas que regeixen.
- Anàlisi morfosintàctic i traducció d'oracions llatines extretes de textos originals.
- Reconversió al llatí d'oracions amb la pertinent transformació morfosintàctica de les paraules i l'ús del diccionari per comprovar l'equivalència català-llatí i la declinació a la qual pertany la paraula llatina.
- Lectura de proverbis en llatí pel coneixement de la cultura llatina com a font d'ensenyament moral.
- Memorització d'expressions llatines presents en el nivell estàndard del català.
- Utilització de les regles d'evolució fonètica del llatí al català per conèixer les paraules catalanes a les quals han donat lloc diferents paraules llatines i comentari del canvi semàntic que sovint pateixen.
- Identificació de paraules llatines com a substrat de famílies de paraules catalanes.
- Lectura comprensiva de textos llatins sobre els espectacles del circ i els jocs.
- Ús de fonts llatines traduïdes sobre els espectacles a l'amfiteatre i anàlisi crític d'aquest fet social en l'antiguitat i en l'actualitat.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Assegurar-se que saben declinar paraules de les declinacions primera, segona, quarta i cinquena i que identifiquen els diferents casos en paraules aïllades, sintagmes i oracions.
- Comprovar que conjuguen correctament els verbs llatins en futur imperfecte i que distingeixen les parts invariable i variable de les formes verbals.
- Observar que comprenen textos llatins senzills a través del seu comentari crític.
- Verificar que distingeixen els diversos sentits del complement circumstancial de lloc a partir de l'ús de diferents casos en la seva expressió.
- Comprovar que coneixen les preposicions llatines i el cas que correspon a cadascuna, així com el diferent sentit que l'ús d'un cas o un altre atorga a certes preposicions.
- Observar la capacitat de traduir oracions llatines atenent a la comprensió de les funcions dels casos.
- Valorar el coneixement de l'ordre dels elements en la frase llatina i de la funció dels casos a través de la reconversió de frases.
- Assegurar-se que saben introduir, en el cas adequat, els complements llatins que falten en oracions incompletes.
- Comprovar que poden raonar l'evolució d'una paraula llatina a la seva forma catalana a partir de les lleis fonètiques pertinents.
- Valorar la capacitat d'encertar el significat de paraules catalanes a partir del coneixement del seu ètim llatí i d'altres paraules de la seva família.
- Valorar la capacitat d'entendre i utilitzar en contextos adequats expressions llatines que perviuen en el català estàndard.
- Valorar la seva capacitat per traslladar el proverbi llatí après a classe en situacions de la seva vida quotidiana.
- Verificar que comprenen textos relacionats amb les característiques dels espectacles que es practicaven al circ i a l'amfiteatre.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- **Competència comunicativa.** Es practica descobrir la importància dels complements circumstancials en l'estructura d'una frase.
- **Competència estètica i literària.** Es contempen les diferents mostres de literatura llatina que es presenten, algunes d'elles adaptades.
- **Competència plurilingüe i cultural.** Es treballa comprovar determinades situacions d'evolució del llatí al català.
- **Competència en la recerca i el tractament de la informació.** Es presenta descobrir el significat de frases i expressions llatines que es poden utilitzar en situacions de la vida quotidiana.

**OBJECTIUS
DIDÀCTICS**

- Identificar en paraules aïllades i en oracions formes declinades de la tercera declinació corresponent al tema en consonant.
- Identificar en l'enunciat d'un verb els seus temes de present i perfecte i la conjugació a què pertany.
- Identificar en formes verbals conjugades les característiques de persona i nombre del pretèrit perfecte d'indicatiu de totes les conjugacions i del verb *sum*.
- Conèixer l'estructura sintàctica dels complements circumstancials de lloc (per on/on) i temps ("quant/quant") i distingir-los en oracions.
- Reconvertir al llatí, amb ajuda del diccionari, frases simples formades amb substantius i verbs de les declinacions i conjugacions estudiades fins aquesta unitat.
- Memoritzar proverbis llatins i aplicar el seu ensenyament moral a diverses situacions quotidianes.
- Identificar l'ètim de procedència de diversos vocables catalans a partir del coneixement de les lleis d'evolució del llatí al català.
- Interessar-se en les característiques del culte religiós en els temples romans a partir de la lectura comprensiva de textos llatins originals i traduïts.
- Conèixer la figura literària de Titus Livi i assenyalar les característiques de la seva obra.

CONTINGUTS

- Identificació dels diferents casos en noms i adjectius de les declinacions estudiades fins aquesta unitat i traducció al català d'aquests termes.
- Identificació de les diverses conjugacions i diferents persones en les formes verbals llatines amb la traducció d'aquestes.
- Formació de l'enunciat de verbs llatins i identificació dels seus temes verbals.
- Declinació i conjugació, respectivament, de noms i verbs llatins, aïllats o en context d'oracions.
- Identificació i traducció dels usos morfosintàctics de preposicions en el context d'oracions, amb atenció al cas que regeixen.
- Anàlisi morfosintàctic i traducció al català d'oracions llatines extretes de textos originals.
- Memorització d'expressions llatines presents en el nivell estàndard del català.
- Utilització de les regles d'evolució fonètica del llatí al català per conèixer les paraules catalanes a les quals han donat lloc diferents paraules llatines i comentari del canvi semàntic experimentat.
- Identificació de les paraules llatines com un substrat de famílies de paraules catalanes.
- Lectura de proverbis en llatí pel coneixement de la cultura llatina com una font d'ensenyament moral.
- Lectura comprensiva i anàlisi crític de textos llatins sobre l'activitat religiosa al temple amb el suport de textos traduïts al català sobre la mateixa temàtica.
- Confrontació de les pràctiques culturals al temple romà amb les dels llocs de culte de l'actualitat.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Comprovar que els alumnes saben declinar i traduir al llatí grups nominals que comprenen paraules de la tercera declinació de tema en consonant.
- Verificar la capacitat d'identificar el tema de perfecte i de conjuguar i identificar les formes verbals conjugades en els temps apresos fins a aquesta unitat.
- Observar, mitjançant la traducció d'oracions, que saben distingir els complements circumstancials de lloc en totes les seves formes.
- Observar que comprenen textos llatins senzills a través del seu comentari crític.
- Observar la capacitat de traduir oracions llatines atenent a la comprensió de les funcions dels casos.
- Assegurar-se que saben introduir en el cas adequat els complements llatins que falten en oracions incompletes.
- Comprovar que poden raonar l'evolució d'una paraula llatina a la seva forma catalana a partir de les lleis fonètiques pertinents.
- Valorar la capacitat d'encertar el significat de paraules catalanes a partir del coneixement del seu ètim llatí i d'altres paraules de la seva família.
- Valorar la capacitat d'entendre i utilitzar en contextos adequats expressions llatines que perviuen en català modern.
- Valorar la seva capacitat per traslladar el proverbi llatí après en la classe a situacions de la seva vida quotidiana.
- Verificar que coneixen diversos teatres i temples conservats a la Península Ibèrica i que saben explicar les característiques i l'ús que tenien en l'antiguitat.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- **Competència comunicativa.** Es practica descobrir l'existència d'un tercer gènere, el neutre, amb el que compten determinades llengües.
- **Competència estètica i literària.** Es treballen textos de Titus Livi i Juvenal que ens parlen de diferents qüestions de caràcter religiós.
- **Competència plurilingüe i cultural.** Es practica veure com les diferents cultures han donat un enfocament a vegades molt diferent al fenomen religiós.
- **Competència en la recerca i el tractament de la informació.** Es preveu l'anàlisi i interpretació de quadres que resumeixen continguts gramaticals importants.

**OBJECTIUS
DIDÀCTICS**

- Realitzar una lectura comprensiva i una anàlisi de textos llatins i estudis actuals sobre la cuina en la Roma antiga.
- Identificar en paraules aïllades i en oracions formes declinades de la tercera declinació de tema en –i.
- Identificar en formes verbals conjugades les característiques de persona i nombre del plusquamperfet i del futur perfecte d'indicatiu de totes les conjugacions i del verb *sum*.
- Reconèixer les diferències sintàctiques de l'aposició i del complement predicatiu per poder interpretar-los i traduir-los correctament.
- Detectar les formes verbals que no es corresponen amb les restants d'una mateixa fila.
- Introduir en oracions incompletes les paraules que falten en el cas adequat, identificant, al seu torn, la funció sintàctica d'aquestes dins de l'oració.
- Utilitzar en les produccions en català expressions llatines adequades a un context determinat.
- Reconèixer les lleis d'evolució del llatí al català que es presenten al comparar un ètim llatí amb la seva forma catalana.
- Identificar l'ètim de procedència de diversos vocables catalans a partir del coneixement de les lleis d'evolució del llatí al català.

CONTINGUTS

- Identificació dels diferents casos en noms i adjectius de les declinacions estudiades fins aquesta unitat i traducció al català d'aquests termes atenent a la concordança en el cas dels grups nominals.
- Identificació de les diverses conjugacions i de les diferents persones en formes verbals llatines, i traducció d'aquestes.
- Declinació i conjugació, respectivament, de noms i verbs llatins, aïllats o en el context d'oracions.
- Introducció en el cas que els correspongui dels complements que falten en oracions incompletes.
- Anàlisi morfosintàctica i traducció al català d'oracions llatines extretes de textos originals.
- Lectura de proverbis en llatí pel coneixement de la cultura llatina com a font d'ensenyament moral.
- Reconeixement de formes apositives i predicatives en oracions llatines i comparació amb l'aposició i el predicatiu en català.
- Memorització d'expressions llatines presents en el nivell estàndard del català.
- Utilització de les regles d'evolució fonètica del llatí al català per conèixer les paraules catalanes a les quals han donat lloc diferents paraules llatines i comentari del canvi semàntic experimentat.
- Identificació de paraules llatines com a substrat de famílies de paraules catalanes.
- Comparació de l'activitat gastronòmica romana amb els gustos culinaris de la societat actual i reconeixement de la influència en la nostra cuina d'altres cultures, a més de la romana.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Comprovar que els alumnes saben declinar i traduir al llatí grups nominals comprnent paraules de la tercera declinació de tema en –i.
- Verificar la capacitat de conjugar el plusquamperfet i el futur perfecte d'indicatiu i identificar formes verbals conjugades en els temps apresos fins a aquesta unitat.
- Observar, mitjançant la traducció d'oracions, que saben distingir les funcions apositiva i predicativa en llatí i les seves formes catalanes equivalents.
- Observar que comprenen textos llatins senzills de tema culinari a través del seu comentari crític.
- Observar la capacitat de traduir oracions llatines atenent la comprensió de les funcions dels casos.
- Assegurar-se que saben introduir en el cas adequat els complements llatins que falten en oracions incompletes.
- Comprovar que poden raonar l'evolució d'una paraula llatina a la seva forma catalana a partir de les lleis fonètiques pertinents.
- Valorar la capacitat d'encertar el significat de paraules catalanes a partir del coneixement del seu ètim llatí i d'altres paraules de la seva família.
- Valorar la capacitat d'entendre i utilitzar en contextos adequats expressions llatines que perviuen en el català modern.
- Valorar la seva capacitat per traslladar el proverbi llatí après a classe en situacions de la seva vida quotidiana.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- **Competència comunicativa.** S'analitza veure la importància i la funció que tenen determinats complements en la frase: l'aposició i el complement predicatiu.
- **Competència estètica i literària.** Es preveu descobrir l'existència de l'obra del gastrònom Apici *De re coquinaria*, en què trobem informacions de tota mena sobre els costums gastronòmics romans.
- **Competència plurilingüe i cultural.** Es descobreix veure el tractament que han experimentat certs mecanismes de la llengua llatina al proporcionar aquesta com a resultat al català.
- **Competència en la recerca i el tractament de la informació.** Descobrir la diferència que existeix entre una traducció literal i una altra de literària, valorant la informació que ens pot aportar cadascuna d'elles.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Identificar les formes declinades dels adjectius de la tercera declinació i declinar grups nominals amb atenció a la concordança de noms i adjectius.
- Formar els graus comparatiu i superlatiu dels adjectius regulars i irregulars llatins i reconèixer la seva estructura morfosintàctica en oracions.
- Formar adverbis a partir de les regles de derivació dels adjectius.
- Identificar les característiques de persona i nombre del present i pretèrit imperfecte de subjuntiu de totes les conjugacions i del verb *sum*.
- Memoritzar proverbis llatins i aplicar el seu ensenyament moral a situacions quotidianes.
- Reconèixer les lleis d'evolució del llatí al català que es presenten al comparar un ètim llatí amb la seva forma catalana.
- Identificar l'ètim de procedència de diversos vocables catalans a partir del coneixement de les lleis d'evolució del llatí al català.
- Analitzar i resumir textos llatins i estudis moderns sobre el concepte de malaltia i les característiques de la medicina en la Roma antiga.
- Conèixer un dels principals tractadistes de medicina de l'antiguitat, Cels, la seva producció científica i les causes a què solia imputar les malalties.

CONTINGUTS

- Declinació de diversos grups nominals i utilització de les regles de concordança per a les transformacions morfosintàctiques corresponents.
- Confrontació de les estructures catalanes amb les formes llatines per a l'expressió de la comparació i pràctica de transformació dels adjectius llatins en els seus diversos graus.
- Formació d'adverbis de manera a partir d'adjectius.
- Identificació de les diverses conjugacions i de diferents persones en formes verbals llatines, i traducció d'aquestes.
- Declinació i conjugació, respectivament, de noms i verbs llatins, aïllats o en el context d'oracions.
- Anàlisi morfosintàctic i traducció al català d'oracions llatines extretes de textos originals.
- Reconversió al llatí d'oracions amb la pertinent transformació morfosintàctica de les paraules i ús del diccionari per comprovar l'equivalència català-llatí i la declinació a la qual pertany la paraula llatina.
- Lectura de proverbis en llatí pel coneixement de la cultura llatina com a font d'ensenyament moral.
- Memorització d'expressions llatines presents en el nivell estàndard del català.
- Identificació de paraules llatines com a substrat de famílies de paraules catalanes.
- Lectura comprensiva de textos llatins sobre medicina.
- Revisió crítica en textos antics sobre medicina dels principis mèdics científics o pseudocientífics vigents en l'antiguitat romana i comparació amb els coneixements actuals.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Assegurar-se que els alumnes saben declinar noms de totes les declinacions i adjectius de totes les classes, i que identifiquen els casos en paraules aïllades, sintagmes i oracions.
- Comprovar, mitjançant la realització d'exercicis específics, que saben formar els diferents graus de l'adjectiu en les seves formes regulars i irregulars.
- Assegurar-se, en el context d'oracions, de què identifiquen l'estructura sintàctica de les formes comparativa i superlativa de l'adjectiu i la comparen amb l'expressió catalana equivalent.
- Observar, a través de la seva detecció quan apareguin en els exercicis de la unitat, que saben identificar les normes de derivació d'adjectius a adverbis de manera.
- Verificar la capacitat de conjugar el present i pretèrit imperfecte de subjuntiu i d'identificar formes verbals conjugades en els temps apresos fins aquesta unitat.
- Observar que comprenen textos llatins senzills sobre l'estat de la medicina en l'antiguitat a través del seu comentari crític.
- Observar la capacitat de traduir oracions llatines atenent a la comprensió de les funcions dels casos.
- Assegurar-se que saben introduir en el cas adequat els complements llatins que falten en oracions incompletes.
- Comprovar que poden raonar l'evolució d'una paraula llatina a la seva forma catalana a partir de les lleis fonètiques pertinents.
- Valorar la capacitat d'endevinar el significat de paraules catalanes a partir del coneixement del seu ètim llatí i d'altres paraules de la seva família.
- Valorar la capacitat d'entendre i utilitzar en contextos adequats expressions llatines que perviuen en el català modern.
- Valorar la seva capacitat per traslladar el proverbi llatí après a classe en situacions de la seva vida quotidiana.
- Assegurar-se que saben fer un comentari crític de textos llatins sobre l'estat de la medicina en la Roma antiga.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- **Competència comunicativa.** Es treballa veure el tipus d'informació que ens transmet l'adverbi i la forma d'expressar-lo en llatí.
- **Competència estètica i literària.** Comentar un proverbi llatí molt conegut, identificant les situacions en què el podríem utilitzar.
- **Competència plurilingüe i cultural.** Es practica assimilant els coneixements que tenien els antics sobre la medicina i reflexionant sobre com hem evolucionat des d'aleshores.
- **Competència en la recerca i el tractament de la informació.** Es preveu en demanar als alumnes que apliquin determinades regles etimològiques que permeten veure l'evolució de termes llatins en català.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Descriure la tècnica romana del relleu, assenyalar el seu ús i descriure diferents exemples.
- Identificar les formes declinades dels pronoms personal, reflexiu i possessiu.
- Introduir els pronoms oferts en català en el cas llatí adequat dins oracions incompletes.
- Identificar en formes verbals conjugades les característiques de persona i nombre del pretèrit perfecte i plusquamperfet de subjuntiu de totes les conjugacions i del verb *sum*.
- Traduir al català, amb ajuda del diccionari, frases simples formades amb substantius, adjectius i verbs de les declinacions i temps estudiats fins aquesta unitat.
- Enumerar les diferents classes d'oracions coordinades en llatí i les conjuncions amb què es forma cadascuna, així com identificar-les en complexos oracionals.
- Utilitzar en les produccions en català expressions llatines adequades a un context determinat.
- Reconèixer les lleis d'evolució del llatí al català que es presenten al comparar un ètim llatí amb la seva forma catalana.
- Reconèixer en textos llatins les formes llatines d'identificació d'homes i dones i les regles d'ús dels respectius antropònims.

CONTINGUTS

- Transformació morfològica de diferents pronoms llatins i traducció de les formes resultants.
- Identificació de la persona i el nom de diferents formes verbals llatines i traducció al català d'aquestes.
- Ús de les formes llatines dels pronoms personals per justificar les formes corresponents catalanes.
- Identificació de les diferents possibilitats de coordinació existents en les oracions llatines.
- Introducció en el cas que els correspongui dels complements que falten en oracions incompletes.
- Anàlisi morfosintàctic i traducció al català d'oracions llatines extretes de textos originals.
- Lectura de proverbis en llatí pel coneixement de la cultura llatina com a font d'ensenyament moral.
- Memorització de diverses expressions llatines presents en el nivell estàndard del català.
- Utilització de les regles d'evolució fonètica del llatí al català per conèixer les paraules catalanes a les que han donat lloc diferents paraules llatines i comentari del canvi semàntic que han experimentat.
- Identificació de paraules llatines com a substrat de famílies de paraules catalanes.
- Lectura comprensiva de textos sobre els noms llatins.
- Confrontació entre les formes de nomenar les persones de les societats romana i espanyola.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Assegurar-se que els alumnes saben declinar noms de totes les declinacions, adjectius de totes les classes i pronoms personals, reflexius i possessius, i que identifiquen els casos en paraules aïllades, sintagmes i oracions.
- Verificar la capacitat de conjugar el pretèrit perfet i pretèrit plusquamperfet de subjuntiu i d'identificar formes verbals conjugades en els temps apresos fins aquesta unitat.
- Verificar que distingeixen les oracions coordinades en llatí i en català i que identifiquen les diferents classes en un text.
- Comprovar la capacitat d'analitzar sèries declinades de pronoms personals, identificant les formes que no es corresponguin morfològicament amb les altres.
- Observar que comprenen textos llatins senzills sobre els noms propis en llatí a través del seu comentari i anàlisi crític.
- Observar la capacitat de traduir oracions llatines atenent a la comprensió de les funcions dels casos.
- Comprovar que poden raonar l'evolució d'una paraula llatina a la seva forma catalana a partir de les lleis fonètiques pertinents.
- Valorar la capacitat d'encertar el significat de les paraules catalanes a partir del coneixement del seu ètim llatí i d'altres paraules de la seva família.
- Comprovar la capacitat d'entendre i utilitzar en contextos adequats expressions llatines que perviuen en català.
- Valorar la seva capacitat per traslladar el proverbi llatí après a classe en situacions de la seva vida quotidiana.
- Comprovar que saben identificar en un text llatí la manera pròpia de dir a les persones en la cultura romana.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- **Competència comunicativa.** Es treballa en identificar la funcionalitat dels pronoms per evitar la repetició d'elements innecessaris en un discurs ben elaborat.
- **Competència estètica i literària.** Es treballa llegint en llatí fragments significatius d'autors romans.
- **Competència plurilingüe i cultural.** Es treballa veient com determinades expressions llatines es poden utilitzar en totes les llengües, donant una patina de formació i rigor al nostre discurs.
- **Competència en la recerca i el tractament de la informació.** Es treballa en analitzar el text d'una inscripció i veure quin tipus d'informació ens transmet i com es signa a la mateixa.

**OBJECTIUS
DIDÀCTICS**

- Identificar les formes declinades dels pronoms demostratius, anafòric, d'identitat i emfàtic.
- Introduir els pronoms catalans en el cas adequat dins oracions incompletes.
- Reconèixer les desinències pròpies de la veu passiva.
- Identificar la forma del complement agent en llatí i reconèixer l'estructura sintàctica de l'oració passiva llatina en comparació de la seva forma equivalent catalana.
- Convertir oracions actives a la seva forma passiva i viceversa, atenent a l'estructura morfosintàctica pròpia de cadascuna d'elles.
- Conèixer el concepte de verb deponent i tenint-lo present en la traducció de frases.
- Memoritzar proverbis llatins i aplicar el seu ensenyament moral a situacions quotidianes.
- Utilitzar en els textos en català expressions llatines adequades a un context determinat.
- Reconèixer les lleis d'evolució del llatí al català que es presenten al comparar un ètim llatí amb la seva forma catalana.
- Analitzar i resumir textos llatins i estudis moderns sobre la visió de la riquesa en la Roma antiga i sobre l'origen i l'encunyació de la moneda.
- Conèixer la figura literària de Sal·lusti i enumerar les característiques de la seva obra històrica i política.

CONTINGUTS

- Transformació morfològica de diferents pronoms demostratius llatins i traducció de les formes resultants.
- Identificació dels sintagmes que no s'adapten al mateix cas que els altres, dins d'una sèrie de sintagmes paral·lels.
- Identificació de la persona i el nom en diferents formes verbals llatines i equivalència en català d'aquestes.
- Transformació morfosintàctica d'oracions passives a la forma activa i viceversa.
- Identificació de les classes d'oració subordinada en llatí.
- Introducció a formes d'ablatiu agent.
- Anàlisi morfosintàctic i traducció al català d'oracions llatines extretes de textos originals.
- Identificació de paraules llatines com a substrat de famílies de paraules catalanes.
- Lectura comprensiva i crítica de textos llatins sobre el valor social dels diners a Roma.
- Comparació del valor social de la riquesa entre els romans i en la societat actual a partir de la lectura de textos d'autors llatins.
- Lectura de textos moderns sobre l'origen de la moneda i la seva fabricació en l'antiguitat.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Assegurar-se que els alumnes saben declinar noms, adjectius de totes les classes i pronoms personals, reflexiu, possessius i demostratius, i que identifiquen els casos en paraules aïllades, sintagmes i oracions.
- Verificar la capacitat d'identificar les desinències passives del tema de present i d'identificar formes verbals conjugades en els temps i veus apresos fins aquesta unitat.
- Comprovar que coneixen l'estructura sintàctica de la veu passiva i la forma del complement agent en llatí i en català.
- Verificar, mitjançant exercicis adequats, que saben realitzar la conversió d'oracions actives a la veu passiva i viceversa, amb els canvis morfosintàctics corresponents.
- Observar que entenen el concepte de verb deponent i que saben traduir-lo en el context d'una oració.
- Verificar que distingeixen les oracions subordinades en llatí i en català, i que identifiquen els seus diferents tipus en un text.
- Observar la capacitat de traduir oracions llatines atenent a la comprensió de les funcions dels casos.
- Assegurar-se que saben completar frases amb les formes d'ablatiu agent corresponents.
- Comprovar que poden raonar l'evolució d'una paraula llatina a la seva forma catalana a partir de les lleis fonètiques pertinents.
- Valorar la capacitat d'encertar el significat de paraules catalanes a partir del coneixement del seu ètim llatí i d'altres paraules de la seva família.
- Valorar la capacitat d'entendre i utilitzar en contextos adequats expressions llatines que perviuen en el català modern.
- Valorar la seva capacitat per traslladar el proverbi llatí après a classe a situacions de la seva vida quotidiana.
- Observar que comprenen textos llatins senzills sobre la imatge de la riquesa a Roma a través del seu comentari i anàlisi crítica.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- **Competència comunicativa.** Està contemplada en l'anàlisi que es porta a terme dels demostratius i de la seva utilitat com a deíctics i referencials en un discurs.
- **Competència estètica i literària.** Es preveu llegir epigrames de Marcial i descobrir el tipus de literatura que representa aquest gènere.
- **Competència plurilingüe i cultural.** Es treballa en veure la importància de la moneda en qualsevol societat i l'origen que va tenir en la romana.
- **Competència en la recerca i el tractament de la informació.** Es contempla gràcies a l'anàlisi detallada dels textos literaris que es presenten, descobrint el seu tipus de llenguatge.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Identificar les formes declinades dels pronoms relatiu, interrogatiu i indefinits.
- Introduir els pronoms catalans en el cas adequat dins oracions incompletes.
- Identificar les formes declinades dels numerals cardinals i ordinals i declinar grups nominals amb atenció a la concordança de noms i adjectius.
- Traduir al català, amb ajuda del diccionari, frases simples formades amb substantius, adjectius i verbs de les declinacions i temps estudiats fins aquesta unitat.
- Reconvertir al llatí, amb ajuda del diccionari, frases simples formades amb noms, adjectius i verbs de les declinacions i temps estudiats fins a aquesta unitat.
- Identificar en oracions l'estructura sintàctica de l'oració de relatiu i traduir-la.
- Conèixer la concordança que regeix la relació entre el pronom relatiu i el seu antecedent.
- Conèixer els sufixos i prefixos de derivació de la llengua llatina, així com els mecanismes de composició, i la seva pervivència en el català actual.
- Mostrar interès pel coneixement de les característiques de la institució del matrimoni a Roma a partir de la lectura comprensiva de textos llatins i estudis moderns sobre el tema.

CONTINGUTS

- Traducció d'expressions catalanes al llatí.
- Reconeixement de les estructures catalana i llatina de l'oració relativa i identificació en oracions de l'antecedent i el relatiu i la seva concordança.
- Declinació de diferents pronoms interrogatius i indefinits i identificació dels casos atinent a les característiques del genitiu i datiu singular.
- Comparació dels signes gràfics de numeració llatina i catalana, recerca de l'origen d'aquests últims i identificació de les circumstàncies en què avui s'utilitzen els signes llatins.
- Declinació de diversos grups nominals i utilització de les regles de concordança per a les transformacions morfosintàctiques corresponents.
- Introducció dels relatius que falten en oracions incompletes en el cas adequat.
- Anàlisi morfosintàctic i traducció al català d'oracions llatines extretes de textos originals.
- Reconversió al llatí d'oracions amb la pertinent transformació morfosintàctica de les paraules i ús del diccionari per comprovar l'equivalència català-llatí i la declinació a la qual pertany la paraula llatina.
- Lectura comprensiva i anàlisi crític de textos llatins sobre el matrimoni a Roma amb el suport de textos en català que exposin els mateixos fets.
- Estudi comparatiu de la institució del matrimoni a Roma i en l'actualitat.

CRITERIS
D'AVALUACIÓ

- Comprovar que els alumnes coneixen la declinació del pronom relatiu, dels interrogatius i dels indefinits, i que poden identificar els casos.
- Comprovar la capacitat de declinar els tres numerals declinables i els ordinals llatins.
- Valorar que saben utilitzar els numerals romans per expressar quantitats.
- Assegurar-se que coneixen l'estructura sintàctica de les oracions de relatiu en llatí i en català, així com el concepte d'antecedent i el tipus de concordança entre aquest i el pronom relatiu.
- Observar la capacitat de traduir oracions llatines atenent a la comprensió de les funcions dels casos.
- Assegurar-se que saben introduir en el cas adequat els pronoms relatius que falten en oracions incompletes.
- Comprovar que comprenen els mecanismes llatins de formació de paraules mitjançant la reflexió sobre les ja creades i la pràctica dels mecanismes de derivació.
- Comprovar que poden raonar l'evolució d'una paraula llatina a la seva forma catalana a partir de les lleis fonètiques pertinents.
- Valorar la capacitat d'encertar el significat de paraules catalanes a partir del coneixement del seu ètim llatí i d'altres paraules de la seva família.
- Valorar la capacitat d'entendre i utilitzar en contextos adequats expressions llatines que perviuen en català.
- Valorar la seva capacitat per traslladar el proverbi llatí après a classe a situacions de la seva vida quotidiana.
- Observar que comprenen textos llatins senzills sobre el matrimoni a Roma a través del seu comentari i anàlisi crític.
- Comprovar que coneixen les modalitats llatines de matrimoni i el seu ritual.

COMPETÈNCIES
BÀSIQUES

- **Competència comunicativa.** Es treballa en la utilitat que presenten els pronoms relatius a l'hora d'unir frases que permetin expressar una idea complexa.
- **Competència estètica i literària.** Es preveu al comentar col·lectivament una sèrie d'imatges sobre la vida romana que, al seu torn, permeten descobrir el tipus d'art que practicava aquest poble.
- **Competència plurilingüe i cultural.** Es treballa en veure l'evolució del llatí al català, identificant al seu torn fenòmens de canvi i mutació lingüístics.
- **Competència en la recerca i el tractament de la informació.** Es preveu en llegir textos sobre antigues formes de matrimoni a Roma i buscar elements que permetin relacionar-les amb les actuals.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Conèixer les conjugacions llatines i formar l'enunciat dels verbs, distingir els tres temes verbals i identificar les categories gramaticals que presenta la conjugació llatina.
- Saber identificar les formes personals actives del tema de present de totes les conjugacions, així com les formes no personals d'infinitiu i participi de present actius.
- Traduir al català, amb ajuda del diccionari, frases simples formades amb substantius, adjectius i verbs de les declinacions i temps estudiats fins aquesta unitat.
- Identificar l'estructura sintàctica de les oracions subordinades adverbials temporals i causals i traduir-les, així com enumerar les conjuncions que introdueixen a cadascuna d'elles.
- Explicar el significat afí de diferents vocables catalans a partir del concepte de família de paraules i de la identificació de l'ètim llatí comú.
- Efectuar la lectura comprensiva de textos llatins sobre diverses activitats quotidianes dels romans, així com elaborar un text crític sobre aquest tema.

CONTINGUTS

- Memorització d'expressions llatines presents en el nivell estàndard del català.
- Identificació de les conjugacions llatines a partir de les formes d'infinitiu i comparació amb les conjugacions catalanes.
- Establiment de l'enunciat dels verbs llatins i identificació dels temes de present, perfecte i supí.
- Reconeixement de les categories gramaticals de la conjugació llatina i comparació amb les formes catalanes.
- Identificació de les diverses conjugacions i de les diferents persones en formes verbals llatines dels temps actius formats a partir del tema de present, amb la traducció d'aquestes formes.
- Creació de les formes no personals actives d'infinitiu i participi present de totes les conjugacions.
- Reconeixement de l'estructura sintàctica de les oracions subordinades adverbials temporals i causals, i traducció.
- Compleció de les conjuncions de subordinació que falten en oracions incompletes.
- Anàlisi morfosintàctica i traducció al català d'oracions llatines extretes de textos originals.
- Reconversió al llatí d'oracions amb la pertinent transformació morfosintàctica de les paraules i ús del diccionari per comprovar l'equivalència català-llatí i la declinació a la qual pertany la paraula llatina.
- Identificació de paraules llatines com a substrat de famílies de paraules catalanes.
- Lectura comprensiva i anàlisi crítica de textos llatins sobre l'activitat diària als carrers de Roma amb el suport de textos traduïts al català sobre la mateixa temàtica.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Comprovar que els alumnes saben declinar i traduir al llatí grups nominals, comprnent noms i adjectius de totes les declinacions.
- Verificar la capacitat d'enunciar totes les seves formes els verbs llatins i identificar els tres temes.
- Assegurar-se que coneixen les categories gramaticals del verb llatí.
- Comprovar que reconeixen i saben traduir diferents formes verbals de la veu activa i de tema present, tant personals com no personals d'infinitiu i participi present.
- Verificar que coneixen l'estructura morfosintàctica i les conjugacions pròpies de les oracions subordinades adverbials temporals i causals, i que saben traduir-les.
- Observar que comprenen textos llatins senzills mitjançant el seu comentari crític.
- Assegurar-se que saben introduir les conjuncions de subordinació que falten en oracions incompletes.
- Comprovar que comprenen els mecanismes llatins de formació de paraules mitjançant la reflexió sobre les ja creades i la pràctica dels mecanismes de derivació.
- Comprovar que poden raonar l'evolució d'una paraula llatina a la seva forma catalana a partir de les lleis fonètiques pertinents.
- Valorar la capacitat d'encertar el significat de paraules catalanes a partir del coneixement del seu ètim llatí i d'altres paraules de la seva família.
- Valorar la capacitat d'entendre i utilitzar en contextos adequats expressions llatines que perviuen en el català actual.
- Valorar la seva capacitat per traslladar el proverbi llatí après a classe a situacions de la seva vida quotidiana.
- Verificar que coneixen diverses termes conservades a la Península Ibèrica i a Itàlia i que saben dir les característiques i ús que tenien en l'antiguitat.
- Observar la capacitat de fer una anàlisi crític d'un text sobre la vida quotidiana a la Roma antiga.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- **Competència comunicativa.** Es preveu en descobrir l'existència de diferents veus i el tipus d'informació que transmet cadascuna.
- **Competència estètica i literària.** S'analitza en llegir textos d'escriptors antics, en català i en llatí, que permeten aproximar-se a les característiques de la literatura romana.
- **Competència plurilingüe i cultural.** Es treballa en reflexionar sobre la importància que tenien les termes en l'antiga Roma com a centres d'oci i d'esbarjo.
- **Competència en la recerca i el tractament de la informació.** Es treballa quan es demana a l'alumnat que indiqui monuments romans que hagin visitat, relacionant-los amb els continguts del llibre.

**OBJECTIUS
DIDÀCTICS**

- Saber identificar les formes personals actives dels temps que pertanyen al tema de perfet, així com la forma no personal d'infinitiu de perfet de totes les conjugacions.
- Traduir al català, amb ajuda del diccionari, frases simples formades amb substantius, adjectius i verbs de les declinacions i temps estudiats fins a aquesta unitat.
- Reconvertir al llatí, amb ajuda del diccionari, frases simples formades amb noms, adjectius i verbs de les declinacions i temps estudiats fins aquesta unitat.
- Introduir noms, verbs i adjectius catalans en el cas adequat dins oracions incompletes.
- Identificar l'estructura sintàctica de les oracions subordinades adverbials finals i consecutives i traduir-les, així com enumerar les conjuncions que introdueixen a cada una d'elles.
- Memoritzar proverbis llatins i aplicar el seu ensenyament moral a situacions quotidianes.
- Utilitzar en les produccions en català expressions llatines adequades dins un context determinat.
- Reconèixer les lleis d'evolució del llatí al català que es presenten quan es compara un ètim llatí amb la seva forma catalana.
- Conèixer la figura literària d'Apuleu i assenyalar les característiques de la seva obra literària.

CONTINGUTS

- Comparació dels mitjans de transport usats en l'antiguitat amb els actuals i reflexió sobre les conseqüències pel que fa a visió i coneixement del món que comporten els uns i els altres.
- Identificació de les diverses conjugacions i de diferents persones en formes verbals llatines dels temps actius formats amb el tema de perfecte, traducció d'aquestes formes.
- Identificació de paraules llatines com a substrat de famílies de paraules catalanes.
- Memorització d'expressions llatines presents en el nivell estàndard del català.
- Creació de les formes no personals actives d'infinitiu de perfecte de totes les conjugacions.
- Declinació de noms, adjectius i conjugacions de verbs llatins, aïllats o en el context d'oracions.
- Reconeixement i traducció de l'estructura sintàctica de les oracions subordinades adverbials finals i consecutives.
- Reconversió al llatí d'oracions amb la pertinent transformació morfosintàctica de les paraules i ús del diccionari per comprovar l'equivalència català-llatí i la declinació a la qual pertany la paraula llatina.
- Identificació dels mecanismes de derivació i composició llatins i la seva pervivència com a mecanisme de creació del lèxic en català.
- Utilització de les regles d'evolució fonètica del llatí al català per conèixer les paraules catalanes a les quals han donat lloc diferents paraules llatines i comentari del canvi semàntic que han experimentat.
- Lectura comprensiva i anàlisi crític de textos llatins sobre els viatges en l'època imperial amb el suport de textos en català que tractin la mateixa temàtica.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Comprovar que els alumnes saben declinar i traduir al llatí grups nominals, comprnent noms i adjectius de totes les declinacions.
- Observar que comprenen textos llatins senzills a través del seu comentari crític.
- Comprovar que reconeixen i saben traduir diferents formes verbals de la veu activa i de tema de perfecte, tant personals com no personals (infinitiu de perfecte actiu).
- Verificar que coneixen l'estructura morfosintàctica i les conjugacions pròpies de les oracions subordinades adverbials finals i consecutives, i que saben traduir-les.
- Assegurar-se que saben introduir adequadament les conjuncions llatines que falten en oracions incompletes.
- Comprovar que comprenen els mecanismes llatins de formació de paraules mitjançant la reflexió sobre les ja creades i la pràctica dels mecanismes de derivació.
- Comprovar que poden raonar l'evolució d'una paraula llatina a la seva forma catalana a partir de les lleis fonètiques pertinents.
- Valorar la capacitat d'encertar el significat de paraules catalanes a partir del coneixement del seu ètim llatí i d'altres paraules de la seva família.
- Valorar la capacitat d'entendre i utilitzar en contextos adequats expressions llatines que perviuen en el català actual.
- Valorar la seva capacitat per traslladar el proverbi llatí après a classe a situacions de la seva vida quotidiana.
- Observar la capacitat de fer una anàlisi crítica d'un text sobre els mitjans de transport en la Roma antiga.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- **Competència comunicativa.** Es treballa en descobrir l'existència de diferents temes en el verb llatí, i la importància de marcar clarament els temps de present o de passat.
- **Competència estètica i literària.** Es preveu en llegir fragments d'escriptors antics i relacionar-los amb els continguts culturals que es presenten en el tema.
- **Competència plurilingüe i cultural.** Es treballa proporcionant informació sobre els mitjans de transport en l'antiga Roma, i demanant que es comparin amb els mitjans actuals.
- **Competència en la recerca i el tractament de la informació.** Es treballa en presentar una sèrie de regles que permeten formar substantius per mitjà del procediment de la derivació.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Identificar les formes de tots els temps i maneres del verb *sum*, així com dels seus compostos i del verb *possum* i *prosum*.
- Saber formar l'infinitiu de present i perfecte del verb *sum*, dels seus compostos i de *possum* i *prosum*
- Enumerar els diferents usos del verb *sum* (copulatiu i intransitiu), identificar tals estructures en frases i traduir aquestes comparant-les amb els seus equivalents en català.
- Traduir al català, amb ajuda del diccionari, frases simples formades amb substantius, adjectius i verbs de les declinacions i temps estudiats fins aquesta unitat.
- Reconèixer les lleis d'evolució del llatí al català que es presenten al comparar un ètim llatí amb la seva forma catalana.
- Identificar l'ètim de procedència de diversos vocables catalans a partir del coneixement de les lleis d'evolució del llatí al català.
- Explicar el significat afí de diferents vocables catalans a partir del concepte de família de paraules i de la identificació de l'ètim llatí comú.
- Conèixer les figura literària de Plaute i assenyalar les característiques de la seva obra.
- Realitzar una lectura comprensiva de varis textos sobre la vida al camp a l'època romana.

CONTINGUTS

- Comparació del sistema de vida romà, de base agrària, amb l'actual sistema de vida a Europa, de base urbana, i identificació de les diferències que un i altre comporten.
- Identificació de les diverses formes personals i no personals del verb *sum*, i traducció d'aquestes formes.
- Classificació de les formes compostes del verb *sum* i conjugació en els diversos temps.
- Reconeixement de les formes del verb *possum* i *prosum* i pràctica de conjugació en els diversos temps, maneres, persones i noms.
- Identificació en oracions dels diferents usos del verb *sum* i traducció de les estructures sintàctiques apreses.
- Declinació de noms i adjectius i conjugació de verbs llatins, aïllats o en el context d'oracions.
- Lectura de proverbis en llatí per al reconeixement de la cultura llatina com a font d'ensenyament moral.
- Anàlisi morfosintàctica i traducció al català d'oracions llatines extretes de textos originals.
- Identificació dels mecanismes de derivació i composició llatines i la seva pervivència com a mecanisme de creació de lèxic en català.
- Utilització de les regles d'evolució fonètica del llatí al català per conèixer les paraules catalanes a les que han donat lloc diferents paraules llatines i comentari del canvi semàntic que han experimentat.
- Identificació de paraules llatines com a substrat de famílies de paraules catalanes.
- Lectura comprensiva i anàlisi crítica de textos llatins sobre la vida al camp en l'època imperial amb el suport de textos en català sobre la mateixa temàtica.

CRITERIS
D'AVALUACIÓ

- Comprovar que els alumnes saben declinar en llatí grups nominals, comprenent noms i adjectius de totes les declinacions.
- Comprovar que reconeixen i conjuguen diferents formes verbals del verb *sum* i els seus compostos, tant personals com no personals (infinitiu de present i perfecte).
- Comprovar que reconeixen i saben traduir diferents formes de verbs compostos de *sum*, tant personals com no personals (infinitiu de present i perfecte).
- Verificar que coneixen les diferents estructures morfosintàctiques pròpies de les oracions en què intervé el verb *sum*, i que les saben traduir.
- Observar que comprenen textos llatins senzills mitjançant el seu comentari crític.
- Comprovar que comprenen els mecanismes llatins de formació de paraules mitjançant la reflexió sobre les ja creades i la pràctica dels mecanismes de derivació.
- Comprovar que poden raonar l'evolució d'una paraula llatina a la seva forma catalana a partir de les lleis fonètiques pertinents.
- Valorar la capacitat d'encertar el significat de paraules catalanes a partir del coneixement del seu ètim llatí i d'altres paraules de la seva família.
- Valorar la capacitat d'entendre i utilitzar en contextos adequats expressions llatines que perviuen en català actual.
- Valorar la capacitat per traslladar el proverbi llatí après a classe a situacions de la seva vida quotidiana.
- Assegurar-se que coneixen la figura literària de Plaute i les característiques de les seves comèdies.

COMPETÈNCIES
BÀSIQUES

- **Competència comunicativa.** Es detecta en veure el tipus d'oracions que es poden formar amb un verb atributiu i la importància del predicat nominal en les llengües romàniques.
- **Competència estètica i literària.** Es preveu en presentar el tòpic literari del *beatus ille*, que ha perdurat enormement al llarg de la tradició occidental.
- **Competència plurilingüe i cultural.** Es treballa analitzant les diferents formes que tenien els romans de treballar el camp, identificant tècniques que en part han perdurat fins l'actualitat.
- **Competència en la recerca i el tractament de la informació.** Està contemplada en demanar a l'alumnat que busqui aliments que els romans no coneixien i que són en canvi importants en l'actualitat.

**OBJECTIUS
DIDÀCTICS**

- Efectuar una lectura comprensiva de textos llatins i estudis moderns sobre la institució educativa en l'antiga Roma i analitzar aquesta en comparació amb el seu equivalent modern.
- Saber identificar les formes personals actives dels temps que pertanyen al tema de present, així com les formes no personals d'infinitiu present de totes les conjugacions.
- Traduir al català, amb ajuda del diccionari, frases simples formades amb substantius, adjectius i verbs de les declinacions i temps estudiats fins aquesta unitat.
- Reconvertir al llatí, amb ajuda del diccionari, frases simples formades amb noms, adjectius i verbs de les declinacions i temps estudiats fins a aquesta unitat.
- Identificar l'estructura sintàctica de les oracions subordinades adverbials comparatives, concessives i condicionals i traduir-les, així com enumerar les conjuncions que s'introdueixen a cadascuna d'elles.
- Identificar l'ètim de procedència de diversos vocables catalans a partir del coneixement de les lleis d'evolució del llatí al català.
- Explicar el significat afí de diferents vocables catalans a partir del concepte de família de paraules i de la identificació de l'ètim llatí comú.

CONTINGUTS

- Identificació de l'estructura i condicions materials de l'escola romana i recerca de la seva herència a l'escola actual.
- Identificació de les diverses conjugacions i de diferents persones en formes verbals llatines dels temps passius formats amb el tema de present, amb la traducció d'aquestes formes.
- Formació de les formes no personals passives d'infinitiu de present de totes les conjugacions.
- Declinació de noms i adjectius i conjugació de verbs llatins, aïllats o en el context d'oracions.
- Identificació i traducció d'oracions d'estructura sintàctica passiva.
- Reconeixement de l'estructura sintàctica de les oracions subordinades adverbials comparatives, concessives i condicionals i traducció en el context d'oracions compostes.
- Lectura de proverbis en llatí pel coneixement de la cultura llatina com a font d'ensenyament moral.
- Anàlisi morfosintàctica i traducció al català d'oracions llatines extretes de textos originals.
- Reconversió al llatí d'oracions amb la pertinent transformació morfosintàctica de les paraules i ús del diccionari per comprovar l'equivalència català-llatí i la declinació a la qual pertany la paraula llatina.
- Memorització d'expressions llatines presents en el nivell estàndard del català.
- Identificació dels mecanismes de derivació i composició llatins i la seva pervivència com a mecanisme de creació de lèxic en català.
- Lectura comprensiva i anàlisi crítica de textos llatins de Quintilià i Sèneca sobre l'educació en l'època imperial amb el suport de textos de Tàcit i Henri-Irénée Marrou traduïts al català sobre la mateixa temàtica.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Comprovar que els alumnes saben declinar i traduir al llatí grups nominals, comprnent noms i adjectius de totes les declinacions.
- Comprovar que reconeixen i saben traduir diferents formes verbals de la veu passiva i de tema de present, tant personals com no personals (infinitiu de present).
- Assegurar-se que saben traduir oracions passives a partir de la identificació dels seus complements.
- Verificar que coneixen l'estructura morfosintàctica i les conjugacions pròpies de les oracions subordinades adverbials comparatives, concessives i condicionals, i que les saben traduir.
- Observar que comprenen textos llatins senzills a través del seu comentari crític.
- Assegurar-se que saben introduir en el cas adequat les paraules llatines que falten en oracions incompletes.
- Comprovar que comprenen els mecanismes llatins de formació de paraules mitjançant la reflexió sobre les ja creades i la pràctica dels mecanismes de derivació.
- Comprovar que poden raonar l'evolució d'una paraula llatina a la seva forma catalana a partir de les lleis fonètiques pertinents.
- Valorar la capacitat d'ecnertrar el significat de paraules catalanes a partir del coneixement del seu ètim llatí i d'altres paraules de la seva família.
- Valorar la capacitat d'entendre i utilitzar en contextos adequats expressions llatines que perviuen en català actual.
- Valorar la seva capacitat per traslladar el proverbi llatí après a classe a situacions de la seva vida quotidiana.
- Verificar que coneixen les figures de Quintilià i Tàcit i que saben fer un comentari crític dels seus textos sobre l'educació a Roma.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- **Competència comunicativa.** Es treballa en veure l'existència d'oracions subordinades al costat de les simples i les coordinades, i el tipus de relació sintàctica que expressa cadascuna.
- **Competència estètica i literària.** Es preveu en llegir textos d'importants escriptors llatins, que ens ajuden a aproximar-nos a la literatura romana i al seu geni.
- **Competència plurilingüe i cultural.** Es practica en veure els diferents materials d'escriptura que utilitzaven els romans, així com aquells que han perdurat fins a l'actualitat.
- **Competència en la recerca i el tractament de la informació.** S'estudia en preguntar als alumnes sobre mitjans i materials d'escriptura que coneguin, relacionant-los amb els que es coneixen per emprar-se actualment.

**OBJECTIUS
DIDÀCTICS**

- Saber conjugar les formes personals passives dels temps formats amb el tema de perfet.
- Traduir al català, amb ajuda del diccionari, frases simples formades amb substantius i adjectius i verbs de les declinacions i temps estudiats fins aquesta unitat.
- Reconvertir al llatí, amb ajuda del diccionari, frases simples formades amb noms, adjectius i verbs de les declinacions i temps estudiats fins a aquesta unitat.
- Convertir oracions actives a la seva forma passiva i viceversa, atenent a l'estructura morfosintàctica pròpia de cadascuna d'elles.
- Identificar les diferents classes d'oració subordinada substantiva i traduir aquelles que es formen amb conjunció i les interrogatives indirectes.
- Explicar el significat afí de diferents vocables catalans a partir del concepte de família de paraules i de la identificació de l'ètim llatí comú.
- Interessar-se per les característiques dels rituals funeraris a Roma i per la seva influència en els funerals actuals a partir de la lectura comprensiva de textos llatins i d'estudis moderns sobre aquest tema.

CONTINGUTS

- Identificació de les diverses conjugacions i de diferents persones en formes verbals llatines dels temps passius formats amb el tema de perfet, amb la traducció d'aquestes formes.
- Declinació de noms i adjectius i conjugacions de verbs llatins, aïllats o en el context d'oracions.
- Formació del participi de perfet a partir de l'enunciat dels verbs llatins i identificació del mateix en frases.
- Reconeixement de l'estructura sintàctica de les oracions passives, comparació amb l'estructura catalana equivalent i conversió de la forma passiva a l'activa i al revés.
- Reconeixement de l'estructura sintàctica de les oracions subordinades substantives, comparació amb l'estructura dels seus equivalents en català i traducció en el context d'oracions compostes.
- Lectura de proverbis en llatí pel reconeixement de la cultura llatina com a font d'ensenyament moral.
- Anàlisi morfosintàctica i traducció al català d'oracions llatines extretes de textos originals.
- Reconversió al llatí d'oracions amb la pertinent transformació morfosintàctica de les paraules i ús del diccionari per comprovar l'equivalència català-llatí i la declinació a la qual pertany la paraula llatina.
- Identificació de paraules llatines com a substrat de famílies de paraules catalanes.
- Lectura comprensiva i anàlisi crítica de textos llatins i moderns sobre la celebració dels funerals a Roma i en l'actualitat amb el suport de textos en català sobre la mateixa temàtica.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Comprovar que els alumnes saben declinar i traduir grups nominals, comprenent noms i adjectius de totes les declinacions.
- Comprovar que reconeixen i saben declinar diferents formes verbals de la veu passiva i del tema de perfet.
- Assegurar-se que saben convertir a l'estructura activa corresponent oracions passives i al revés.
- Verificar que coneixen l'estructura morfosintàctica i les conjuncions, quan són necessàries, pròpies d'oracions subordinades substantives, i que les saben traduir.
- Observar que comprenen textos llatins senzills a través del seu comentari crític.
- Comprovar que comprenen els mecanismes llatins de formació de paraules mitjançant la reflexió sobre les ja creades i la pràctica dels mecanismes de derivació.
- Comprovar que poden raonar l'evolució d'una paraula llatina a la seva forma catalana a partir de les lleis fonètiques pertinents.
- Valorar la capacitat d'encertar el significat de paraules catalanes a partir del coneixement del seu ètim llatí i d'altres paraules de la seva família.
- Valorar la capacitat d'entendre i utilitzar en contextos adequats expressions llatines que perviuen en català modern.
- Valorar la seva capacitat per traslladar el proverbi llatí après a classe a situacions de la seva vida quotidiana.
- Assegurar-se que coneixen els principals ritus funeraris romans.
- Observar que poden reconstruir les característiques d'un funeral romà a partir de la lectura comprensiva d'un text llatí.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- **Competència comunicativa.** Es practica en veure la utilitat de la conjunció per introduir oracions subordinades, recordant al seu torn el tipus de relació sintàctica que expressen aquestes.
- **Competència estètica i literària.** Es contempla en presentar un proverbi i descobrir el missatge que ens aporta, fruit de l'experiència humana.
- **Competència plurilingüe i cultural.** Es treballa en veure els ritus funeraris dels romans, la qual cosa ens permet relacionar-los també amb els actuals i analitzar l'evolució que han experimentat.
- **Competència en la recerca i el tractament de la informació.** Es preveu en demanar a l'alumnat que relacioni els continguts del tema amb experiències personals que hagi tingut.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Reconèixer la morfologia de l'infinitiu, identificar les seves formes de present actiu i passiu i perfecte actiu, i definir la seva sintaxi en funció nominal o amb subjecte propi.
- Traduir oracions d'infinitiu en les seves diverses funcions.
- Conèixer els usos preposicional i conjuntiu de la partícula *cum* i enumerar els seus valors com a partícula introductora d'oracions subordinades.
- Identificar els valors de la partícula *cum* en oracions i traduir-les.
- Traduir al català, amb ajuda del diccionari, frases simples formades amb substantius i adjectius i verbs de les declinacions i temps estudiats fins aquesta unitat.
- Reconèixer la morfologia del participi, identificar les seves formes de present actiu i perfecte passiu, i definir la seva sintaxi com a participi concertat i absolut.
- Traduir oracions de participi concertat i absolut.
- Introduir les formes participals catalanes en el cas adequat dins oracions incompletes.
- Conèixer els valors de la conjunció *ut* amb el verb en indicatiu i en subjuntiu.
- Identificar els valors de la partícula *ut* en oracions i traduir-les.
- Ubicar històricament la figura de Juli Cèsar i estudiar la seva contribució al gènere històrico-literari.

CONTINGUTS

- Establiment de les repercussions per Hispània de les guerres civils del segle I a.C.
- Formació i identificació en frases de l'infinitiu del present actiu i passiu i de perfecte actiu.
- Classificació de les funcions sintàctiques de l'infinitiu i pràctica d'identificació de les seves estructures sintàctiques i traducció en oracions.
- Classificació dels valors de *cum* com a preposició i conjunció, identificació del tipus de subordinada que introdueix en el context d'oracions compostes, i traducció.
- Lectura comprensiva i anàlisi crítica de textos llatins sobre la intervenció d'Hispània en les guerres civils del segle I a.C., amb el suport de textos en català sobre la mateixa temàtica.
- Classificació de les funcions sintàctiques del participi, estudi de les seves equivalències en català i pràctica d'identificació de les seves estructures sintàctiques i traducció en oracions.
- Formació i identificació en frases del participi de present i de perfecte passius.
- Classificació dels valors d'*ut*, identificació del tipus de subordinada que introdueix en el context de diferents oracions i traducció.
- Declinació de grups nominals i conjugació de verbs llatins aïllats o en el context d'oracions.
- Anàlisi morfosintàctica i traducció al català d'oracions llatines extretes de textos originals.
- Utilització de les regles d'evolució fonètica del llatí al català per conèixer les paraules catalanes que han derivat de diferents paraules llatines i comentari del canvi semàntic que han experimentat.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Comprovar que els alumnes saben declinar i traduir al llatí grups nominals, comprenent noms i adjectius de totes les declinacions.
- Comprovar que reconeixen i saben formar diferents formes de l'infinitiu de present actiu i passiu i de l'infinitiu de perfecte actiu.
- Observar, per mitjà d'exercicis adequats, que coneixen les diferents funcions sintàctiques de l'infinitiu llatí.
- Verificar que coneixen l'estructura morfosintàctica de les oracions d'infinitiu, i que les saben traduir.
- Verificar que coneixen l'estructura morfosintàctica de les oracions de *cum*, i que saben traduir-les.
- Assegurar-se que coneixen els llocs de la Península Ibèrica on van ocórrer les batalles de les Guerres Civils durant el segle I a.C., i que reconeixen als seus protagonistes.
- Comprovar que reconeixen i saben formar diferents formes del participi de present actiu i de participi de perfecte passiu.
- Verificar que coneixen l'estructura morfosintàctica de les oracions de participi, i que saben traduir-les.
- Assegurar-se que saben transformar les oracions de relatiu en oracions de participi i al revés.
- Verificar que coneixen l'estructura morfosintàctica de les oracions d'*ut*, i que saben traduir-les.
- Observar que comprenen textos llatins senzills a través del seu comentari crític.
- Assegurar-se que saben introduir en el cas adequat els participis llatins que falten en oracions incompletes, amb l'ajuda de la traducció catalana d'aquests participis.
- Valorar la capacitat d'entendre i utilitzar en contextos adequats expressions llatines que perviuen en el català actual.
- Valorar la seva capacitat per traslladar el proverbi llatí après a classe a situacions de la seva vida quotidiana.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- **Competència comunicativa.** Es transmet en veure la utilitat de l'infinitiu i del participi com a mecanismes per expressar determinades idees lingüístiques.
- **Competència estètica i literària.** Es preveu en analitzar estèticament textos de Cèsar com a mostra de la historiografia llatina.
- **Competència plurilingüe i cultural.** Es treballa en comentar episodis importants de la història romana que, al seu torn, han tingut una repercussió important en la nostra realitat cultural.
- **Competència en la recerca i el tractament de la informació.** Es preveu en demanar a l'alumnat que busqui informació sobre una batalla i la relacioni amb els continguts històrics que apareixen en el text.